

трансформирование указывает на выход вне себя – на горизонт, на предел, на свой telos, который управляет продвижением трансформирования. Становясь собой, становятся другим. Трансформирование есть ни что иное, как самоформирование, развертывание. Исходя из выше сказанного можно утверждать, эта трансформация как изменение выступает имманентной частью идентичности, и, отсюда, не может исчезнуть в ней. Изменение разрушает идентичность лишь в том случае, когда она ею управляет, и тогда, когда делит.

Опыт тем самым выступает основанием всякой гносеологической рефлексии. А так как этом *опыт телесен*, в рамках телесности невозможно различить физиологические процессы и проявления духовности. Если Я на что-то воздействую, то при этом чувствую воздействие этого чего-то на меня. Исходя из телесности опыта можно говорить об истинности возникающих в ходе этого опыта знаний. За этой истиной скрывается телесная встреча с Другим, понимаемая как установление отношений между моим собственным телом и телом Другого. Опыт представляет нам генезис смыслообразования, который выступает в качестве определенной формы или праформы генезиса познания: знания о нас самих, о других и о мире.

Такое познание является значимым для жизненного опыта конкретного человека и его бытия в мире. Однако мир – это и мир других людей. Мое я всегда находится рядом с другими Я, и поэтому в своем сознании я обнаруживаю то, что в него привнесено извне – мнения и суждения Других, так как есть определенного рода интенциональность, направленная на других. Следовательно, и наш опыт интерсубъективен из-за его духовной связанности с внешним. Преодоление данной интерсубъективности невозможно, да и не нужно, ибо мое Я, границы моего тела, моего опыта всегда будут определены жизненным миром. В этом заключаются бытийственность нашего существования.

ГЕНДЭРНЫЯ АСПЕКТЫ ВОБРАЗА ДЗЯЦІНСТВА Ў ЛІТАРАТУРНЫХ ТЭКСТАХ

І.І. Дарафейчук

Навуковы кіраўнік – к.ф.н. *Ю.Ю. Гафарова*

Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы

Агульнавядома, што першапачатковая сацыялізацыя дзяцей адбываецца ў сям'і. Сярод іншых складнікаў культуры дзеці засвойваюць і адпаведныя гендэрныя ролі – набор узораў паводзінаў, якіх грамадства чакае ад мужчыны ці жанчыны. У традыцыйнай культуры гэтыя ролі замацаваныя асабліва цвёрда і сама культура з'яўляецца адным з галоўных фактараў у фарміраванні сацыяльных адрозненняў паміж мужчынам і жанчынай. Узнікае пытанне, якім чынам адбываецца гендэрная сацыялізацыя ў беларускай традыцыйнай сям'і.

У даследаваннях традыцыйнага жыцця беларусаў этнаграфія дзяцінства лічыцца адным з найменш вывучаных бакоў. Хоць звесткі пра быт дзяцей, работу і гульні сустракаюцца ўжо ў працах этнографіі XIX ст., аднак гэтыя звесткі фрагментарныя, бо ніхто з даследчыкаў не ставіў перад сабою мэту апісаць дзяцінства як феномен. Л. В. Ракава лічыць асноўнай крыніцай для вывучэння этнаграфіі дзяцінства фальклор, аргументуючы гэта тым, што менавіта ў ім паказаныя сродкі выхавання, асаблівасці дзіцячага побыту, узаемаадносіны [1,109]. Аналіз дзіцячага фальклору паказвае, што ў параўнанні з іншымі культурамі, беларускія тэксты нясуць невялікую інфармацыю пра гендэрныя ролі і таму не маюць значнага ўплыву на фармаванне такіх роляў у дзяцей. Можна меркаваць пра досыць познюю гендэрную сацыялізацыю дзяцей, адсутнасць істотных адрозненняў у гендэрных вобразах ранняга дзяцінства.

Для пацверджання гэтай гіпотэзы можна звярнуцца да літаратурных тэкстаў. Звесткі з іх для вывучэння этнаграфіі дзяцінства небеспадчаста лічацца фрагментарнымі, аднак яны апісваюць самаўспрыманне дзіцяці і ўспрыманне ім сацыюму. Аналіз такіх апісанняў дзяцінства мог бы быць карысным яшчэ і таму, што большасць беларускіх пісьменнікаў паходзіць з вёскі і апісвае менавіта дзяцінства ў традыцыйнай культуры. Трэба заўважыць, што выкарыстанне аўтабіяграфічных мастацкіх твораў для даследавання феноменаў культуры – з'ява досыць частая. Аўтары серыі «Этнаграфія дзяцінства», апісваючы аспекты дзяцінства ў

народаў Азіі сярод іншых крыніц карысталіся і творамі мастацкай літаратуры, а таксама творамі мемуарнага і эпістальнага стылю [2]. Даследчыкі працавалі па агульнай праграме, распрацаванай І. С. Конам. Сярод асноўных блокаў гэтай праграмы – супольнасць аднагодкаў як фактар сацыялізацыі, працоўнае выхаванне, міжпакаленныя адносіны і інш. Калі карыстацца гэтай праграмай для апісання гендэрных аспектаў дзяцінства ў традыцыйнай беларускай культуры па матэрыялах з літаратурных тэкстаў, можна заўважыць наступныя асаблівасці.

Наогул у беларускай літаратуры няшмат твораў, з якіх можна вылучыць інфармацыю пра гендэрныя аспекты дзяцінства. Гэта аповесці, што грунтуюцца на аўтабіяграфічным матэрыяле, аўтабіяграфічныя занатоўкі, запісы мемуарнага характару. Сярод аўтараў, што звярталіся да гэтай тэмы А. Васілевіч, Я. Брыль, М. Улашчык, Я. Колас.

З аналізу літаратурных тэкстаў вынікае, што дзеці знаходзіліся пад апекай маці, якая даглядала іх, давала даручэнні, карала за правіны. Чым меншыя дзеці – тым менш адрозненняў у даручэннях. Для малых дзяцей віды працы, што мелі гендэрнае адценне (за плугам для хлопчыкаў ці за ткацкім станком для дзяўчынак) – успрымаліся як узнагарода. Гендэрную афарбоўку мелі толькі ролевыя гульні, у якія дзеці гулялі па ўласным жаданні, а не па падказцы дарослых. Бацька пачынаў апекавацца над хлопчыкамі, калі яны ўжо маглі выконваць мужчынскую работу, дзяўчаты заставаліся пад апекай маці.

Такім чынам, сапраўды ў рэпрэзентацыі гэндэрных вобразаў дзяцінства адсутнічаюць істотныя адрозненні. Асаблівасці гендэрнай сацыялізацыі ў традыцыйнай культуры патрабуюць далейшага вывучэння.

Літаратура

1. Ракава Л.В. Традыцыі выхавання // Беларусы. Т.5. Сям'я.– Мн.: Бел.навука, 2001. с.108-217.
2. Этнография детства. Традиционные формы воспитания детей и подростков у народов Восточной и Юго-Восточной Азии. – М., 1983.

ВЛИЯНИЕ ИСЛАМА НА АРХИТЕКТУРУ ВОСТОКА

Т.А. Денисюк

Научный руководитель – *Т.В. Кедрик*

Белорусский национальный технический университет

Мировая религия ислам возникла на Аравийском полуострове в 6 в. Став основной религией арабских стран, ислам определил и до сих пор определяет жизненный уклад и искусство этого региона. Довольно сложно складывались отношения ислама и искусство, особенно живописи. В мусульманской традиции считается, что Аллах не имеет конкретного образа и не может быть изображаем, подобно Христу, на иконах, или любых других живописных изображениях. Запрет распространялся и на изображение людей и животных. Поэтому исламская монументальная архитектура и живопись существенно отличается от Византийской или западноевропейской.

Многие культовые сооружения, такие как мечеть Аль Кабир, мечеть Джананида отличаются величественностью и строгостью. Ислам оказал большое влияние и на декоративную отделку нерелигиозных зданий. Выбирая мотивы орнамента, мастера строго придерживались исламской религиозной догмы: в узорах, покрывающий стены зданий, не встречаются изображения живых существ. Однако сам принцип декоративной отделки архитектурных плоскостей рельефным орнаментом, несомненно восходит к глубокой древности, вероятно к доисламскому времени. Это свидетельствует о том, что исламской архитектуре прежние принципы строительства синтезировались с собственно исламскими. Истоки же собственно мусульманской культовой архитектуры следует рассматривать на примере архитектурных сооружений (мечетей) в Мекке и Медине. Именно в этих мечетях молитвенный зал был ориентирован не в сторону Иерусалима, а в сторону Мекки.

После образования Арабского халифата распространение ислама и связанных с ним идеологических взглядов сопровождалось разрушением домусульманских традиций. Это означает, что в архитектуре все более значительное влияние стал оказывать ислам со своими